

Kincses Károly:

Szinopsziszféle a Kolta Szabadegyetem foglalkozásaira

MI A FÉNYKÉP? Egyet leszögezhetünk: a fénykép egészen BIZTOSAN NEM EGY 10X15 CM NAGYSÁGÚ PAPÍRDARAB, melynek egyik oldalán valamilyen kép van, a másik pedig üres, hogy mindenfélét ráírhassunk, vagy összekenhessük ragasztóval. Mert ha ez lenne, sem engem, sem a kutyát nem érdekelné.

A fénykép énszerintem egy **IDŐKONZERV**, amelyik őrzi az ínségesebb időkre azt az idő és térszeletet, amit belesűrítettek. A tér és idő struktúra egy meghatározott metszéspontjának ábrázolata. A valóság minden mostani és következő pillanata potenciális fénykép. Gyakran csak a véletlen dönti el, exponál-e éppen akkor, éppen ott valaki vagy sem, megmarad vagy nyomtalanul elmúlik.

A kép, a fénykép önmagában még nem információhordozó, legfeljebb tároló. Önmagától néma, de meg lehet szólítani, s akkor válaszol. Pontosabban: kizárólag azokat az ismereteket képes mozgósítani, amelyek a kép nézőjében már valamilyen formában megvannak. **A KÉPEK JELENTÉSTELI FELÜLETEK** méghozzá több rétegben. Minden fénykép annyit árul el a magába sűrített információkból, amennyi féle külső ismeretrendszerrel találkozik.

A KÉPOLVASÁS, KÉPÍRÁS TANULHATÓSÁGA

Az emberi kommunikáció több, nagyjából egyenrangú jelrendszerből és azok használati szabályaiból álló közlésformából épül fel. Flusser szerint az írásnak egyre kevésbé van jövője, mert kialakultak és folyamatosan alakulnak olyan kódok, melyek az információkat az írásjeleknél jobban közvetítik. Mindazt, amit eddig csak írásban tudtak rögzíteni, az már különböző képhordozókon (film, videó, DVD) ill. hanghordozókon (kazetta, diszk, számítógép-memória) gyorsabban és könnyebben, az írás beiktatása nélkül őrizhető. Az így kódolt információkat gyorsabb és könnyebb létrehozni, átvinni, tárolni, befogadni, mint az írásos formában rögzítettet.

Az írás egységnyi elemekből (alfanumerikus kódokból: betűkből, számokból), ezek összekapcsolási szabályaiból és ezek megvalósulását segítő helyesírási jelekből (pont, vessző, szóköz, idézőjel stb.), továbbá a használatuk során kialakult konvenciókból és még valamiből, amit jobb híján nevezünk léleknek, érzésnek, épül fel. Azaz van a betű (hang), a betűkből alakuló szó, a szavakból nyelvtani törvények alapján összekapcsolt szószerkezetek, az ezekből álló mondat és a mondatokból építkező nagyobb közlési egység, valamely

meghatározott struktúra szerint megformázva. Az alapelemekből egyként létrejöhet jogi szöveg, tudósítás, széppróza, vers, vagy egyszerűen a testi állapotunkat rögzítő privát közlés.

A vizuális nyelv, kifejezés pont ugyanilyen elvek szerint tagolt. Vannak alapértelmezett jelek, ezek kapcsolatából létrejövő elemek, ezek összevonásából kialakuló bonyolult vizuális közlemények. Hogy pontosan értsék, egy meghatározott (kijelölt) síkban vagy térben elhelyezkedő pont már jelentéssel bíró elem, két pont már kifejezés, a két vagy több pontot összekötő egyenesek már sík- vagy téridomokat alkotnak, s ezekből épül fel minden képi közlés, miközben a bonyolódó formák egyre több gondolati és érzelmi jelentést képesek közvetíteni. Ezen vizuális nyelvvel lehet gyerekrajzot, kresztáblát, újságfotót vagy művészfilmet is készíteni. Amíg a verbális közlés tanítása (beszédoktatás) már a csecsemőkorban elkezdődik, az írásoktatásra épül a teljes iskolarendszer, addig a vizuális kultúra elemeit ugyanilyen szerkezetben, alapossággal és magától értetődő természetességgel nem tanítják. Nemcsak hogy nem tanítják, de nem is használják nyelvi funkcióban, még akkor sem, ha az ember manapság egyre több információt merít képi (nonverbális) elemekből. Ahogy egy kép felépíthető ilyen alapelemekből, ugyanúgy el is olvasható egy kész kép, s ezzel olyan információkhoz juthatunk, mely eleddig zárva volt előttünk.

A Kolta szabadegyetem első két foglalkozásán ennek megismerésére, megtanulására teszünk kísérletet.